

Täysistunto

Maanantai 26.6.2017 klo 14.21—16.08

11. Hallituksen esitys eduskunnalle maakaasumarkkinalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2017 vp
Lakialoite LA 1, 3/2016 vp
Toimenpidealoite TPA 3/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 11/2017 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelu

15.56 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta teki maakaasumarkkinalaista ja siihen liittyvistä laeista yksimielisen mietinnön, mikä on varsin hieno asia. Täytyy kuitenkin tunnustaa, että tuossa asiantuntijoiden kuulemisvaiheessa osin ristiriitaistakin informaatiota tuli siitä, missä aikataulussa kannattaisi meidän maakaasumarkkinamme avata. Toki se kytkeytyy Baltian tilanteeseen, Liettuan ja Puolan välisen putken tilanteeseen. On ihan selvä, että markkinatalouden logiikan mukaan varmasti on etua ja hyötyä siitä, että nyt lakimuutos tehdään ja maakaasumarkkinoita avataan, mutta on kuitenkin ehkä oletettavaa, että se ei vielä, ennen kuin se koko ketju sinne Keski-Eurooppaan saadaan toimimaan, vaikuttaisi sitten myös meille tänne. Komission tuki Balticconnectorillehan on varsin suuri, 75 prosenttia, 190 miljoonaa. Se on erittäin merkittävä asia.

Hyvä juttu tuossa lakiesityksessä on myös se, että biokaasun verkkoon pääsyä helpotetaan. Tähän lakipakettiin kytkeytyy myös sähkönsiirtolakimuutoksia, joista vuosi sitten nousi aika isokin kohu, kun Caruna teki aivan kohtuuttomia, poskettomia korotuksia suorastaan, ja nyt tänne tulee sitten korotuskattoja, kuinka paljon voi korottaa. Toivottavasti niistä ei tule sitten se pienin toteutuva korotus. Tätäkin tullaan tarkistelemaan.

Etenkin pohjoisen ja Itä-Suomen harvaan asutuille, varsin suurille verkkoalueille, missä välimatkat ovat pitkiä mutta populaatio on vähäistä, saatiin nyt sitten pidennyksiä aikatauluissa, missä näitä investointeja, joita edellinen hallitus linjasi, tarvitsisi tehdä. Valiokunta otti kyllä myös huomioon sen, että teknologia tulee menemään eteenpäin, ja myös nämä alueelliset erot täytyy huomioida ja asiaa varmasti myös jatkossakin tarkastella, jos nämä sähkömarkkinalain muutokset eivät ole riittäviä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 76/2017 vp

15.58 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Tästä edustaja Kulmunin puheenvuorosta on hyvä jatkaa ja aloittaa myös sillä, että valiokunta laajan kuulemiskierroksen jälkeen päätyi myöskin yksimieliseen esitykseen maakaasumarkkinalainsäädännön kehittämistarpeista, ja sillä on arvo sinänsä.

Maakaasun osuushan meidän energiahuollossamme ei ole kovin suuri, lienee jotain kuutta prosenttia, mutta kasvavan tärkeä, ja sen takia tällä on suurta merkitystä. Maakaasumarkkinat todella avataan viimeistään 2020 mennessä, ja tämä Suomen ja Viron yhdistävä Balticconnector-kaasuputki on tietysti yksi ilmentymä tästä hankkeesta, joka nyt on työn alla. Niin kuin täällä on käynyt ilmi, sen rakentamisvaihetta EU:n komissio tukee 187,5 miljoonalla, joka on 75 prosenttia rakennusaikaisista kustannuksista.

Todellakaan tämän mietinnön tekeminen ei ollut helppoa sen takia, että oli hyvin erilaisia arvioita — ja se on hyvä tässä tuoda esille — näiden markkinoiden avaamisen sekä aikataulusta, vaikuttavuudesta että myös kustannuksista. Tämä vähän hämmensi meidän valiokuntamme työskentelyä. Todettiin myös se, että pelkästään Suomen ja Viron välille rakennettava maakaasuputki ei vielä avaa eurooppalaisia maakaasumarkkinoita kilpailullisessa mielessä järkevällä tavalla, ja tässä ennen kaikkea tietysti tämän Puolan ja Liettuan välisen yhdysputken aikaansaaminen on erityisen tärkeää. Toivottavasti siinä aikataulussa nämä ratkaisut syntyvät, mihin me emme voi tietysti täältä Suomesta pelkästään vaikuttaa.

Myös siitä, mikä maakaasun hintavaikutus tulee olemaan markkinoilla, oli vähän erilaisia käsityksiä, mutta tämänkin jälkeen me sitten päädyimme yhteiseen arvioon. Se, mitä tässä rakenteellisesti tapahtuu, on se, että kun meillä on kaksi maakaasuyhtiötä, Gasum ja Baltic Connector, niin on selvää, että kun eriytetään Gasumista verkkoyhtiö, niin ei tarvitse eikä ole järkevää olla kahta verkkoyhtiötä, vaan nämä kaksi valtio-omisteista yhtiötä on järkevää yhdistää.

Lopuksi minäkin haluaisin vain palata vielä tähän ajatukseen tai ehdotukseen siitä, että siirtomaksujen korotuskatto tulee nyt. Se on näiden kokemusten valossa, joita tässä takavuosina on ollut, tärkeä. Kansalaispalaute on ollut aika kovaa tähän liittyen, ja siinä on ollut semmoisia väärinkäsityksiä, että tässä nyt alvariinsa 15 prosentin korotuksia tullaan tekemään. Sehän ei ole tarkoitus, siinä suhteessa katsotaan sitä pidempää aikaväliä. Mutta joka tapauksessa aikaisemmin ei ollut mitään kattoa, ja tämä on kuitenkin tässä mielessä parannus, ynnä se, että harvaan asutuilla alueilla tämän maan alle rakennettavan kaapelin osalta, mikä on aika kallista puuhaa, näitä siirtymäkausia joustavoitettiin ja nämä yhtiöt, jotka siellä toimivat, pystyisivät myös nämä investoinnit tekemään.

Joten siis valiokunta teki tässä mielessä yksimielisen esityksen, ja pidän sitä erittäin suuressa arvossa.

16.02 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Maakaasun siirtämisen lisäksi tämä ehdotus koskee myös sähkönsiirtoa. Sähkö on meille kaikille välttämättömyyshyödyke. Välttämättömyydestään huolimatta sen siirtäminen on kuitenkin monopolitoimintaa. Onkin selvää, että sähkön ja sen siirtomaksujen pitää olla kohtuullisia.

Tätä kohtuullisuuden vaadetta on haastettu todella suurilla sähkönsiirtohintojen korotuksilla. Huonointa korotuksissa on se, että edes säästämällä energiaa kuluttajat eivät ole pystyneet suojautumaan kovalla vauhdilla kasvavilta sähkölaskuilta, koska sähkönsiirtoyhtiöt ovat painottaneet suuria hinnankorotuksia nimenomaan sähkönsiirron kuukausimaksuihin. Energiaviraston raporteista selviää, että jo vuosien 2012—2015 tarkastelujaksossa sähkönjakelijoille kertyi yhteensä 175 miljoonaa euroa ylijäämää. Yhtiöiden sijoite-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 76/2017 vp

tun pääoman tuotto prosentti on ollut jopa lähellä 10:tä prosenttia. Monet sähkönsiirtoyhtiöt ovat siis korottaneet hintoja huomattavasti enemmän kuin mitä sähkön toimitusvarmuuden turvaaminen edellyttäisi. Siksi pidän tätä esitystä hyvänä tai vähintäänkin oikeasuuntaisena. Esitykseen sisältyvät ehdotukset sähkö- ja maakaasumarkkinalakiin lisättäviksi säännöksiksi, jotka rajoittavat sähkön ja maakaasun siirron ja jakelumaksujen korotuksen 12 kuukauden tarkastelujakson aikana enintään 15 prosenttiin siirron tai jakelun verollisesta kokonaishinnasta.

Arvoisa puhemies! Nämä muutokset eivät kumoa edellisen hallituksen suurta virhettä antaa Fortumin myydä sähkönsiirtoverkkonsa Carunalle, mutta kuten sanottu, näillä muutoksilla pystytään edes hieman hillitsemään tämän edellisellä vaalikaudella luodun korotusautomaatin toimintaa ja kohtuullistamaan tilannetta.

16.04 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Täytyy heti tunnustaa, että kyseistä asiaa en tunne niin kuin sitä valiokunnassa käsitelleet, ja esitänkin kysymyksen salissa oleville edustajille, kun tässä puhutaan maakaasun markkinahintojen avaamisesta yleensä. Tulen itse alueelta Kymenlaaksossa, jossa maakaasua on käytetty teollisuuden energianlähteenä jo 60—70-luvulta asti ja myös kaukolämpöyhtiössä kaupungin yhtiöt ovat käyttäneet sitä. Siellä maakaasun hinta on aina ollut hyvin lähellä öljyn hintaa. Mikä tulevassa markkinatilanteessa on sitten se, mihin maakaasua verrataan? Onko se sähkö vai mikä, onko se joku tällainen maailman, globaali hinta, vai onko se aidosti markkinahintainen järjestelmä?

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 50/2017 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin LA 1, 3/2016 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen TPA 3/2016 vp hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.